

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 31035-09-16

בפני כבוד השופט סארי ג'יוסי [אב"ד]

כבוד השופט חננאל שרעבי

כבוד השופטת אספרנצה אלון

המערער

ש.ג.
ע"י ב"כ עוה"ד ע. צדיקה

נגד

המשיבה

ד.ג.
ע"י ב"כ עוה"ד מ. שקד

פסק דין

השופט סארי ג'יוסי – אב"ד

האם כושר השתכרות הינו "נכס" בר-איזון לפי סעי' 5 (ג) לחוק יחסי ממון בין בני-זוג, תשל"ג-1973 (להלן: "חוק יחסי ממון") שהאיזון לגביו יעשה כמו כל נכס מוחשי או שמא הוא כלי אקוויטבילי המשפיע על אופן האיזון לפי סעי' 8 (2) לחוק? מהי דרך חישוב פערי כושר ההשתכרות? באיזו דרך יתבצע האיזון? האם יש להתחשב בתשלומי המזונות בדומה לתשלומי המסים? האם איזון פערי כושר השתכרות ייעשה בדרך של תשלום חד-פעמי מהוון או שמא בדרך של תשלומים עיתיים?

אלה הן השאלות המרכזיות הדורשות הכרעה בערעור זה.

ערעור מיום 13.9.15 על שתי החלטות בית משפט לענייני משפחה בחיפה (כבוד סגנית הנשיא השופטת שושנה ברגר) בתמ"ש 32237-02-10; האחת, מיום 9.6.15 אשר כותרתה "פסק-דין"; השנייה, מיום 20.7.16 וכותרתה "פסק-דין משלים".

בהחלטה הראשונה קיבל בית משפט קמא את תביעת המשיבה, וקבע על בסיס מסקנות חוות-דעת מומחה מטעם בית משפט, כי המשיבה זכאית לאיזון פערי כושר ההשתכרות שנוצרו בינה לבין המערער, שכיר העובד באגד.

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 31035-09-16

1 בהחלטה המאוחרת אימץ בית משפט קמא את חוות-דעת המומחה (חוות-דעת סופית) וקבע הן את
2 המתווה והן את אופן ביצוע איזון פערי כושר ההשתכרות, באופן שעל המערער לשלם תשלום חד-פעמי
3 אשר חושב מהמועד הקובע (31.12.02) ועד למועד הגשת חוות-הדעת הסופית (25.10.15), וממועד זה ועד
4 לפרישתו של המערער מעבודתו בשנת 2036, יהיה עליו לשלם תשלום עיתי בסך של 1,249 ₪ לחודש.
5 בטרם אדרש לבחינת הסוגיות המהותיות בערעור זה, עולה הצורך להכריע תחילה בטענה דיונית שהעלתה
6 המשיבה לפיה יש לדחות את הערעור על הסף מחמת איחור בהגשתו.

7

8 1. סיווג החלטות בית משפט קמא – פסק-דין או החלטה אחרת?

9

10 1.1. ביום 13.9.16, הגיש המערער את הערעור הן על "פסק-הדין" מיום 9.6.15 (להלן: "פסק-
11 הדין"), והן על "פסק-הדין המשלים" מיום 20.7.16 (להלן: "פסק-הדין המשלים").

12 כבר בשלב זה יודגש, כי כותרת ההחלטות אינה מעלה ואינה מורידה לצורך ההכרעה בשאלת
13 סיווגן (ע"א 609/78 קן תור נ' גלבע, פ"ד לד (1) 239).

14 1.2. לטענת המשיבה, דין הערעור להידחות על הסף מאחר שפסק-הדין, כשמו כן הוא, והוא
15 הכריע סופית בסוגיית איזון כושר ההשתכרות, ומשום כך אין המערער יכול להשיג עליו
16 במסגרת הערעור על פסק-הדין המשלים כפי שקובעת תקנה 411 לתקנות סדר הדין האזרחי,
17 תשמ"ד-1984.

18 עוד טוענת המשיבה, כי פסק-הדין המשלים עוסק ב"אופן ביצוע האיזון שנקבע בפסה"ד, האם
19 בדרך של היוון או על פי מועד מימוש הזכויות בפועל, הא ותו לא".

20

21 לטענת המשיבה, הערעור לא הוגש במועד ובניגוד לקבוע בתקנה 397 לתקנות סדר הדין
22 האזרחי, תשמ"ד-1984, לפיה המועד להגשת ערעור עומד על 45 ימים בלבד.

23

24 מוסיפה המשיבה וטוענת כי המערער אינו חולק על פסק הדין המשלים מיום 20.7.16 הדין
25 באופן ביצוע האיזון בלבד, ומשכך יש לדחות את הערעור על הסף שכן המועד האחרון להגשת
26 הערעור היה לכל המאוחר ביום 1.9.2015 ואילו הערעור הוגש אך ביום 13.9.2016.

27

28 כמו כן לטענת המשיבה, בפסק הדין מיום 9.6.2015 הכריע בית משפט קמא בכל השאלות
29 שעמדו במחלוקת, ולמעט בשאלה אחת: האם האיזון יבוצע באופן של היוון או במועד מימוש
30 הזכויות בפועל, לפיכך אין המדובר בהחלטת ביניים.

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 31035-09-16

1

2

3 1.3. כידוע, סיווגה של החלטה, האם היא מהווה "פסק-דין" או "החלטה אחרת" נעשית על פי
4 מבחן דיוני-פורמלי, הוא מבחן "סופיות ההחלטה" או מבחן "סיום התיק", קרי, האם
5 ההחלטה "סוגרת את התיק" במישור הטכני או שמא נותר לשופט עניין נוסף לדון בו
6 בגדר ההליך. מבחן זה זכה לכינוי "מבחן סופיות ההחלטה"; אם התשובה היא שהדיון
7 הסתיים, הרי לפנינו פסק-דין, ואם לאו, הרי לפנינו החלטה אחרת. ראה בספרו של ח' בן-
8 נון, **הערעור האזרחי**, בעמ' 138.

9

10 1.4. ייתכנו מקרים בהם יישום מבחן סופיות ההחלטה נתקל בקשיים, וזאת בנסיבות בהן בית
11 המשפט הכריע בחלק מן הסעדים במובן זה שהדיון לגבי אותו סעד הסתיים. נוכח הקושי
12 האמור, התפתח בפסיקה מבחן עזר לסיווג החלטה הניתנת טרם שהסתיימה מלאכת
13 השיפוט, והוא "מבחן הסעד". מבחן זה בוחן האם בהחלטה נתקבל או נדחה אחד או
14 יותר מהסעדים המבוקשים בהליך, במובן זה שהסתיימה ההתדיינות לעניין אותו סעד
15 (רע"א 411/13 מפעלי מתכת ש. כהם בע"מ נ' מנורה מבטחים ביטוח בע"מ, פורסם בנבו,
16 מיום 20.5.13; ע"א 5670/16 לונדון ואח' נ' ניר ואח', פורסם בנבו, מיום 22.12.16).

17

18 1.5. אין חולק, כי אם נבחן את פסק-הדין על פי מבחן סופיות ההחלטה, ברי כי הוא לא סגר
19 את התיק, ההליך לא תם, בית משפט קמא לא סיים את מלאכתו, ולא "קם מכיסאו";
20 בסופו של פסק-הדין, נתן בית משפט קמא הוראות למומחה להגיש לו חוות-דעת
21 "מתוקנת" וניתנה לצדדים "האפשרות להתייחס לביצוע האיזון" (כך נכתב בסעי' 39
22 להחלטה); ובסופו של יום, לאחר שהוגשה חוות-הדעת המתוקנת, בית משפט קמא נתן
23 פסק-הדין המשלים, זה המסיים סופית את ההתדיינות בין הצדדים.

24

25 1.6. אולם בכך לא תם המסע; עתה יש לשאול, האם פסק-הדין מהווה "פסק-דין חלקי" במובן
26 זה שכבר בגדרו, בית משפט קמא פסק את מלוא הסעד למשיבה וסעד זה "עומד בפני
27 עצמו"?

28

29

וכך נקבע בפרשת ולקו:

30 "החלטה, שנטען לגביה כי היא פסק-דין חלקי, תיחשב לכזו רק כאשר ברור כי
31 הדיון במחלוקת נושא ההחלטה הושלם, התיק נסגר בכל האמור למחלוקת זו, ובידי
32 הצדדים נמצאת החלטה ברורה ומפורשת המכריעה במחלוקת מוגדרת, שלמה
33 ובעלת קיום עצמאי משלה". רע"א 300/89 ולקו חברה לבניין ועבודות עפר בע"מ נ'

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 31035-09-16

- 1 החברה לפיתוח חוף אילת בע"מ, פ"ד מה (4) 497, בעמ' 510. ראה גם ע"א 6058/93
2 מנדלבלויט נ' מנדלבלויט, פ"ד נא (4) 354".
- 3 1.7. במקרה דנן, סיווג ההחלטה, ייעשה על ידי יישום "מבחן הסעד", הן כמבחן כללי והן כמבחן
4 קונקרטי המיוחד לסכסוכי משפחה בכלל ולסוגיית חלוקת הנכסים המשפחתיים ואיזון
5 משאבים בין בני זוג, בפרט (השווה: בע"מ 1345/17 פלוני נ. פלונית, 4.4.17).
- 6 1.8. אומנם בית משפט קמא נעתר בפסק-הדין לסעד אשר נתבע על ידי המשיבה, היינו – הכרה
7 בזכותה לתשלום בגין פערי כושר ההשתכרות, אולם פסיקה עקרונית זו היתה "שלב ביניים"
8 בלבד לקראת קביעת הסעד הסופי בפסק-הדין המשלים (ח' בן-נון, הערעור האזרחי, בעמ'
9 143). מסקנה זו נלמדת מהעובדות הבאות:
- 10 ראשית – בפסק-הדין, נתן בית משפט קמא הוראות למומחה להגיש חוות-דעת מתוקנת
11 ובמסגרתה לבצע שערך של כל הסכומים שנקבעו בחוות-הדעת השלישית (מיום 12.8.11),
12 וכן ניתנה לבעלי הדין הזכות לטעון ביחס לאופן ביצוע איזון המשאבים.
13 בנסיבות בהן טרם הוגשה חוות-דעת סופית, הרי שגם טרם התגבש הסעד הסופי.
14 שנית – בפסק הדין לא נקבע המתווה לביצוע איזון המשאבים ולא נקבע הסעד הסופי, במובן
15 זה שבית משפט קמא טרם הכריע בשאלת אופן ביצוע האיזון, היינו – האם איזון המשאבים
16 יתבצע במועד גמילתן של הזכויות (איזון דחוי) או שמא האיזון יתבצע בתשלום חד-פעמי
17 (בדרך של היוון); מאליו ברור שבהחלטה לא נקבע סכום האיזון, אף לא ביחס לכושר
18 ההשתכרות.
- 19
20 בחוות-הדעת הסופית של המומחה הציע המומחה שתי חלופות לביצוע איזון המשאבים.
21 סכום האיזון, ובכלל זה איזון פערי כושר ההשתכרות, ואופן הביצוע (בית משפט קמא אימץ
22 את חוות-דעת המומחה וקבע שהאיזון יהיה דחוי למועד גמילתן של הזכויות), נקבע
23 לראשונה בפסק-הדין המשלים, כך שרק בשלב זה נקבע הסעד הסופי.
- 24
25 שלישית – חוות-הדעת המתוקנת והאחרונה, כשמה כן היא – תיקנה את קודמותיה וקבעה
26 תשלומי איזון השונים מחוות-הדעת הקודמות (שלוש במספר). המומחה הגיש חוות-דעת
27 סופית ומתוקנת מיום 25.10.15. המומחה מציין במבוא לחוות-דעתו (סעי' 1 ד'), כי לאור
28 החוק לחלוקת חיסכון פנסיוני בין בני זוג שנפרדו, תשע"ד-2014 (שנכנס לתוקף לאחר
29 שהוגשו חו"ד הקודמות), יש צורך לעדכן את איזון הגמלה הצפויה להשתלם למערער מקרן
30 הגמלאות של מקום עבודתו. ואכן, המומחה הגדיל את התשלום העיתי מסך של 1,209 ₪

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 31035-09-16

1 לסך של 1,249 ₪. כמו כן, תיקן המומחה את תשלום האיזון הכולל, לאחר שחישב בטעות
2 בחוות-הדעת הקודמת את קרן ההשתלמות של המשיבה תחת מצבת נכסי המערער.

3
4 1.9. מהאמור לעיל, עולה בבירור, כי על פי "מבחן הסעד", פסק-הדין היה שלב ביניים לקראת ההכרעה
5 הסופית, ומשכך יש לסווגו כ"החלטה אחרת".

6
7 1.10. ועל הכל, שיקולי מדיניות שיפוטית נכונה וראויה, בוודאי בתביעה לאיזון משאבים בסכסוכי
8 משפחה, אף הם מחייבים לראות בפסק-הדין כ"החלטה אחרת" ובפסק-הדין המשלים כ"פסק-
9 דין".

10
11 בכך למעשה תושגנה שתי מטרות:

12 האחת, ערכאת הערעור תדון במכלול המחלוקות הרכושיות שבין בני הזוג, בחדא-מחתא,
13 כשהתמונה כולה פרושה בפניה, כשהאיזון נערך תוך קביעת שווים של כלל נכסי בני הזוג.
14 זהו גם הרציונאל לכלל שנקבע בפסיקה לפיו איזון משאבים נעשה במכלול, היינו – תוך קביעת
15 שווים של כלל נכסי בני הזוג (עא 1229/90 דורותי חנוך נ' יגאל חנוך, פ"ד מה (5) 584).

16
17 בהתאם, ברמ"ש (ח"י) 34778-03-16 פלוני נ' פלונית (15.11.16), ציינתי: "במסגרת תביעה
18 לאיזון משאבים על בית המשפט להגיע להכרעה המאזנת באופן מלא, סופי וממצה את כלל
19 הזכויות בנות האיזון שצברו הצדדים במהלך החיים המשותפים, מכל מין וסוג שהוא, ולא
20 בגזרה מצומצמת של זכויות מסוג זה או אחר". בכך גם יתאפשר לצדדים לשקול בצורה מושכלת,
21 על יסוד נתונים ברורים ומלאים, ומשידועה להם שורת האיזון הסופית, האם מעוניינים הם
22 לערער על פסק הדין, ועל מה הם מבקשים להשיג.

23
24 השנייה, ריבוי הליכים בסכסוכי משפחה עלול ללבות ולהסלים את הסכסוך, ויש לחתור ככל
25 הניתן לצמצום מספר ההליכים בין בני הזוג. משום כך, מן הראוי שהחלטות שלא נקבעה בהן
26 "השורה האחרונה" דוגמת פסק-הדין יסווגו כהחלטות ביניים, כשהשגה עליהן לרוב תתברר
27 בערעור על פסק-הדין הסופי, כפי שמאפשרת תקנה 411 לתקנות סדר הדין האזרחי, תשמ"ד-
28 1984.

29
30 1.11. ויודגש: בירור והכרעה בתביעות לאיזון משאבים בין בני זוג אינם דומים להכרעות בתביעות
31 מסחריות בין שותפים מסחריים. הליכי איזון משאבים בין בני זוג, הם דינאמיים, רצופים
32 מהמורות ושינויים בדרך הארוכה עד להכרעה, המחייבים בחינה מחודשת ותיקונים של חוות-דעת
33 מומחים, ובהתאם לכך גם פסיקות בתי המשפט למשפחה תהיינה סופיות רק לאחר שתוגשנה

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 31035-09-16

- 1 חוות-הדעת הסופיות. על המורכבות והייחודיות בחוות-דעת המוגשות בתביעות לאיזון משאבים
2 עמדתי ברמ"ש 16-03-34778 הנ"ל (סעי' 8).
3 ודוק: גם במקרה דנן הגיש המומחה לא פחות מארבע חוות-דעת המתקנות אחת את קודמתה, עד
4 אשר הגיש את חוות-דעתו הסופית ובהתבסס עליה ניתן פסק-הדין.
5
6 1.12. לאור כל האמור לעיל, הנני סבור, כי יש לסווג את פסק-הדין כ"החלטה אחרת", ומשזו היא
7 מסקנתני, זכות הערעור על הקביעות בפסק-הדין קמה עם מתן פסק-הדין המשלים.
8 1.13. אשר על כן הערעור הוגש כדין ובמועד.
9
10 רקע עובדתי רלבנטי .2
11
12 2.1. הצדדים לערעור זה הם בני-זוג לשעבר אשר נישאו זל"ז כדמו"י בתאריך 6.9.90, והתגרשו
13 זמ"ז בגט-פיטורין ביום 19.12.04.
14
15 2.2. לצדדים----- ילדים בגירים.
16
17 2.3. המערער עובד מאז שנת 1993 כנהג שכיר באגד, ואילו המשיבה עובדת כיועצת יופי.
18
19 2.4. במהלך שנות הנישואין צברו הצדדים מספר נכסים, ובהם מגרש ביישוב ב. וזכויות כספיות
20 שונות, ובכלל זה כושר השתכרות מוגבר של המערער שהוא נשוא ערעור זה.
21
22 2.5. ביום 24.9.07, אישר בית משפט קמא הסכם ונתן לו תוקף של פסק-דין, ולפיו הגיעו הצדדים
23 להסכמה, כי הצדדים יתחלקו בחלקים שווים ביניהם בזכויות שנצברו מיום הנישואין ועד
24 ליום 31.12.02.
25
26 2.6. בית משפט קמא מינה מומחה מטעמו לצורך עריכת שומת איזון המשאבים. חוות-הדעת
27 הראשונה הוגשה לבית משפט קמא בתאריך 10.6.09. בחוות-הדעת הראשונה המומחה לא
28 ערך חישוב של פערי כושר ההשתכרות.
29
30 2.7. ביום 18.2.10, הגישה המשיבה תובענה לאכיפת הסכם וביצוע איזון משאבים לפי סעי' 7
31 לחוק בית המשפט לענייני משפחה, תשנ"ה-1995. במסגרת תובענה זו עתרה המשיבה, בין
32 היתר, להורות למומחה לערוך חישוב של פערי כושר ההשתכרות.
33

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 31035-09-16

- 1 2.8. בהתאם להוראות בית משפט קמא, הגיש המומחה ביום 24.1.11, חוות-דעת מתוקנת (שנייה
2 במספר).
- 3
- 4 2.9. דא עקא, שגם בחוות-הדעת השנייה נפלו שגיאות, ובית משפט קמא הורה למומחה להגיש
5 חוות-דעת נוספת. בעקבות זאת הגיש המומחה ביום 12.8.11 את חוות-דעתו המעודכנת
6 (שלישית במספר). בחוות-דעת זו התייחס המומחה לראשונה לפערי כושר ההשתכרות
7 וחיווה דעתו, כי על המערער לשלם למשיבה תשלום איזון בסך של 240,773 ₪ (מתוכו 67,676
8 ₪ בגין כושר השתכרות), וכן להעביר למשיבה תשלום עיתי בסך של 1,209 ₪ מדי חודש עד
9 לפרישתו מעבודתו.
- 10
- 11 2.10. ביום 9.6.15 ניתנה החלטת בית משפט קמא (פסק-הדין), ובעקבותיה נתבקש המומחה להגיש
12 חוות-דעת סופית.
- 13
- 14 2.11. המומחה הגיש ביום 25.10.15 את חוות-דעתו הסופית והאחרונה (רביעית במספר),
15 ובמסגרתה הוסיף על החיוב בגין פערי כושר ההשתכרות (67,676 ₪) סך נוסף של 65,906 ₪,
16 וכן הגדיל את התשלום העיתי לסך של 1,249 ₪ לחודש וזאת עד למועד פרישתו.
- 17
- 18 **ההחלטה מיום 9.6.15 (פסק-הדין)** .3
- 19
- 20 3.1. בית משפט קמא פותח את הדיון בשאלת מעמדו של מומחה בית משפט לאור התקנות
21 הייחודיות לבית המשפט לענייני משפחה. בית משפט קמא מציין את העובדה שהמערער
22 לא הפנה למומחה שאלות הבהרה ואף לא ביקש לזמנו לעדות.
- 23
- 24 3.2. בית משפט קמא דן בשאלת התנאים לסטיה מחוות-דעת מומחה וקובע, כי בנסיבות
25 המקרה דנן, אין הצדקה לפסילת חוות-דעת המומחה.
- 26
- 27 3.3. באשר לאיזון נכסי קריירה, קבע בית משפט קמא את הקביעות דלהלן:
- 28
- 29 3.3.1. אומנם, ניתנו למומחה הוראות להעריך את שווי נכסי הקריירה, כאשר בפועל, המומחה
30 כינה את נכסי הקריירה "הפרשי השתכרות", אולם המומחה נתן הסבר מניח את הדעת
31 לעריכת התחשיב שנעשה על ידו לעניין חישוב הפרשי השתכרות כחלף לנכסי קריירה.
32

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 31035-09-16

- 3.3.2. זאת ועוד, מאחר והמערער הינו שכיר, הרי שחישוב פערי כושר ההשתכרות מביא לידי ביטוי את חישוב נכסי הקריירה. בית משפט קמא מוסיף וקובע, כי אומנם המדובר בשני מושגים שונים בהיבט הלשוני, אולם במישור המהותי, אין בהבדל הטרמינולוגי כדי להשליך על התחשיב.
- 3.3.3. בית משפט קמא מנתח את המסגרת הנורמטיבית לאיזון כושר השתכרות, ומציין את הגישות השונות לאיזונו, כפי שנסקרו על ידי פרופ' שחר ליפשיץ.
- 3.3.4. בית משפט קמא ניתח את פסיקת בית המשפט העליון בפרשת פלוני (בע"מ 4623/04 פלוני נ' פלונית; 26.8.07), אל מול תיקון 4 לחוק יחסי ממון והפסיקה של בתי המשפט לענייני משפחה אשר דנה בשאלת הגדרת כושר השתכרות, האם כ"נכס" או שמא ככלי אקוויטבילי המשליך על אופן ביצוע איזון המשאבים.
- 3.3.5. בסיכומו של דבר, בית משפט קמא אימץ את חוות-דעת המומחה וקבע, כי המתווה העקרוני לחישוב פערי כושר השתכרות יהיה על פי חוות-דעת המומחה (חוות-הדעת השלישית מיום 12.8.11) היינו – תשלום חד-פעמי בגין פערי השתכרות בעבר, ותשלום עיתי עד פרישתו של המערער מעבודה. יחד עם זאת, בית משפט קמא הורה למומחה להגיש חוות-דעת סופית ואחרונה (רביעית במספר), ולאחריה תינתן לצדדים האפשרות להתייחס לביצוע האיזון.
- 4. פסק-הדין המשלים מיום 20.7.16**
- 4.1. בפסק-הדין המשלים דן בית משפט קמא בסוגיית אופן ביצוע האיזון, האם על דרך תשלום חד-פעמי מהוון או שמא תשלום איזון על פי מועד גמילתן של הזכויות.
- 4.2. בית משפט קמא מפנה לפסיקת בית המשפט העליון בפרשת לידאי לפיה ככלל הזכות של בן-הזוג לזכויות בן הזוג האחר תמומש בהגיע מועד גמילתן של הזכויות (ע"א 809/90 לידאי נ' לידאי, פ"ד מו (1)602).
- 4.3. בית משפט קמא מגיע למסקנה, כי מסלול התשלום הנכון הינו על פי מועד גמילתן של הזכויות בפועל. לעמדת בית משפט קמא, חיוב המערער לשלם מראש, בדרך של היוון, את שווי כל זכויותיו, בטרם הגיע מועד גמילתן, יהא בגדר עוול שייגרם למערער שהרי הוא טרם קיבל לידי את הזכויות.

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 31035-09-16

1 4.4. לדעת בית משפט קמא, לשיטת האיזון הדחוי יש חסרון בכך שהיא משמרת קשר כלכלי
2 בין הצדדים, אולם גישת האיזון הדחוי היא הראויה יותר.

3
4 4.5. לעמדת בית משפט קמא, ישנן נסיבות בהן מוצדק להעדיף דווקא את התשלום המידי
5 המהווה, ובהן אלה: כאשר הפער באיזון הזכויות אינו גדול, כאשר התשלום החד פעמי לא
6 יגרום למי מהצדדים הפסד כספי לעומת האיזון הדחוי, כאשר בן הזוג לא יוכל ליהנות
7 מאיזון דחוי, כאשר בן הזוג המחזיק בזכויות מתנגד לתשלום המידי כאמצעי לחץ (תמ"ש
8 (ב"ש) 3288-03-14 פלונית נ' פלוני ; 7.7.15). בית משפט קמא קובע, כי נסיבות אלה לא
9 התקיימו במקרה דנן, ולכן יש ליתן עדיפות לביצוע האיזון במועד גמילתן של הזכויות.

10
11 **5. טענות המערער**

12 5.1. המערער העלה טענות רבות כנגד קביעותיו של בית משפט קמא, המתמקדות כולן בסוגיית
13 כושר ההשתכרות. וכך טען:

14
15 5.1.1. לא נצברה מסה קריטית לאיזון פערי כושר השתכרות, הן משום שמדובר בשכיר,
16 והן משום ששכרו הוא כ-18,000 ₪ ברוטו.

17
18 5.1.2. טעה בית משפט קמא בכך שאימץ את חוות דעתו של מומחה בית המשפט אשר
19 חישב את פערי ההשתכרות בין הצדדים לפי נתוני שכר לשנת 2010, היינו - בחלוף
20 כ- 8 שנים מהמועד הקובע. היה על המומחה לבצע את חישוב שכרו של המערער
21 כפי שזה היה במועד הקובע.

22
23 5.1.3. כמו כן, הצדדים היו נשואים "דה פקטו" 9 שנים בלבד (עד למועד הקובע) וברי כי
24 מעבר לכך שלא מתקיים פער דרמטי בין הצדדים בכל הנוגע להפרשי ההשתכרות,
25 לא מתקיים גם התנאי של תקופת נישואים ארוכה ומשמעותית.

26
27 5.1.4. שגה בית משפט קמא בכך שחייב את המערער בתשלום סכום חריג הנאמד בסך
28 של כ- 400,000 ₪ (עד הפרישה) שאינו נהוג בפסיקות בתי המשפט השונים, וזאת
29 בייחוד מאחר ולא מדובר במקרה שבו השתכרות המערער גבוהה במיוחד.

30
31 5.1.5. בית משפט קמא טעה כאשר אימץ את חו"ד המומחה אשר כלל בחישוב שכרו
32 את השעות הנוספות, שכן לא מדובר ברכיב אינהרנטי משכרו של המערער

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 31035-09-16

1 ועבודתו בשעות הנוספות היא פועל יוצא מרצונו של המערער, גילו, צרכיו
2 ולעיתים אף בשל אילוצים מערכתיים אשר מוכתבים מ-"אגד".

3
4 5.1.6. במהלך תקופת החישוב, שילם המערער מזונות בסך של 5,000 ₪ לחודש, והיה על
5 המומחה להפחית את דמי המזונות ששולמו מהשכר, דבר המצמצם את פערי
6 כושר ההשתכרות.

7
8 טענות המשיבה : .6

9
10 6.1. בפרקים הקודמים דנתי בטענות הסף שהעלתה המשיבה לפיהן יש לסלק את הערעור
11 משום שהוגש באיחור. אפרט עתה מותר טענותיה לפיהן דין הערעור להידחות לגופו :

12
13 6.2. הערעור נסוב על קביעה עובדתית שגויה לפיה המערער חויב בפסק הדין בהפרשי
14 השתכרות בסך 400,000 ₪ בעוד שבפועל הוא חויב בסך של 261,393 ₪ בלבד. לא ברור
15 כיצד הגיע המערער לסכום בו נקב, בייחוד כאשר בית משפט קמא הורה על איזון הזכויות
16 בפועל תוך וויתור על האופציה של היוון הזכויות ותשלום בסכום חד פעמי.

17
18 6.3. בית משפט קמא הורה על איזון זכויות לרבות נכסי קריירה, והסכום שנקבע הועמד על
19 268,222 ₪ ולא מעבר לכך.

20
21 6.4. חוות הדעת של האקטואר לא נסתרה שכן למומחה לא הופנו שאלות הבהרה והוא מעולם
22 לא זומן לחקירה, ומכאן שהסכומים שנקבעו בחוות הדעת הם סופיים ומוסכמים על שני
23 הצדדים.

24
25 6.5. התנהגותו של המערער היא טורדנית וקנטרנית. המדובר בהליכים המתנהלים מזה כ-15
26 שנים עקב הסחבת הקשה בה נוקט המערער, כאשר במהלך כל השנים הללו המערער
27 החזיק בכל הזכויות והנכסים המשותפים, בעוד שהמשיבה הייתה ועודנה שרויה במצב
28 כלכלי קשה.

29
30 6.5. הלכת בית המשפט העליון בעניין פלוני (בע"מ 4623/04) עומדת בסתירה לטענות המערער.

31
32
33

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 31035-09-16

דיון והכרעה

7. מיהות והגדרת הזכות לאיזון "כושר השתכרות"

7.1. האם "כושר השתכרות" הינו בגדר "נכס בר-איזון" על פי סעי' 5 (ג) לחוק יחסי ממון או שמא "כושר השתכרות" הוא אחד המכשירים הקבועים בסעי' 8 (2) לחוק לסטייה מהאיזון השוויוני?

7.2. ומאי נפקא-מינה יש למיהות ולהגדרת הזכות לאיזון כושר השתכרות?

אם נאמר, כי "כושר השתכרות" הינו נכס הנכלל בתיבה "כלל נכסי בני הזוג", הרי ששומה יהיה על בית המשפט לאזן את שווי התוספת בדרך הקניינית הקונבנציונאלית, ככל נכס בר-איזון.

ואם נאמר, כי המחוקק בחר שלא לקבוע באופן גורף שכושר השתכרות מהווה נכס בר איזון, אלא לשלב את הנכסים הלא מוחשיים (נכסי עתיד), ובכלל זה כושר השתכרות, בסעי' 8 (2) לחוק, הרי שלבית המשפט שיקול דעת רחב יותר אם וכיצד לחלק את נכסי העתיד (ראה ספרו של פרופ' שחר לישפיץ, השיתוף הזוגי, עמ' 295).

7.3. סוגיה זו מצויה במחלוקת בין שופטי בתי המשפט והמלומדים. מצד אחד של המתרס, מצויים אלה הגורסים, כי כושר השתכרות הינו "נכס" לכל דבר ועניין, והוא בר-איזון ככל נכס מוחשי.

המצדדים בגישה זו סומכים ידם על פסיקת בית המשפט העליון בבע"מ 4623/04 פלוני נ' פלונית; (26.8.07), לפיה כושר השתכרות של בן זוג הוא נכס בר-שיתוף או בר-איזון. בהלכת פלוני, אומנם היה מדובר בתחולה של הלכת השיתוף, אולם בית המשפט העליון קבע, כי מבחינה רעיונית יש להכיר בזכות לאיזון כושר השתכרות גם על פי הסדר איזון המשאבים (שם, בסעי' 21 לפסק-הדין).

גם פרשנות דווקנית של סעי' 5 (ג) לחוק יחסי ממון מתיישבת עם עמדת אלה הגורסים, כי "כושר השתכרות" הינו בגדר "נכס". "כושר השתכרות" לא הוחרג במפורש מהגדרת "נכס", שהרי לרשימת הנכסים קודמת המילה "לרבות". במילים נוספות: אין המדובר בהסדר שלילי, כי אם בלאקונה הניתנת להשלמה. וזו לשון הוראת סעי' 5 (ג) לחוק יחסי ממון:

"בסעיף זה, "כלל נכסי בני הזוג" – לרבות זכויות עתידיות לפנסיה, פיצויי פרישה, קרנות השתלמות, קופות תגמולים וחסכונות".

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 31035-09-16

- 1 בצד האחר של המתרס מצויים אלה הגורסים ש"נכסי עתיד", ובכלל זה גם כושר
2 השתכרות, הוחרגו מסעי' 5 (ג) לחוק יחסי ממון, ושולבו בסעיף 8 (2) העוסק באופן איזון
3 המשאבים.
4
5 לדידם, מטרת החוק ותכליתו היתה להחריג את נכסי העתיד ממסת נכסי האיזון, שאם
6 לא כן עלולים אנו להגיע למסקנה, כי נכסי העתיד יכללו הן במסת האיזון והן בשיקולים
7 לאיזון שלא מחצה על מחצה; ואם כך יש לשאול, מה הועילו חכמים בתקנתם - התיקון
8 שהוסף לסעי' 8 (2) לחוק בשנת 2008?
9
10 בסעי' 5 (ג) לחוק מופיעה רשימה של נכסים מוחשיים בלבד, הניתנים לכימות וחישוב פשוט
11 יחסית; ואילו את הנכסים הלא מוחשיים, כגון: כושר השתכרות, המחוקק אינו מאזכר
12 כלל בסעי' 5 (ג) אלא מצא לנכון לשלב אותם בסעי' 8 (2) לחוק יחסי ממון, העוסק בהפעלת
13 סמכויות מיוחדות של בית המשפט ובהתקיים "נסיבות מיוחדות המצדיקות זאת".
14 זאת ועוד: חוק יחסי ממון תוקן לאחר פסיקת בית המשפט העליון בפרשת פלוני לעיל
15 (תיקון 4 משנת 2008), כך שהפרשנות לסעי' 5 (ג) אינה עומדת בסתירה להלכת פלוני.
16
17 7.4 הסוגיה נדונה בפסיקת בתי המשפט לענייני משפחה, והמגמה העולה מתוך פסקי-הדין
18 היא ש"כושר השתכרות" אינו מהווה "נכס בר איזון", אלא הוא כלי אקוויטבילי המשפיע
19 על אופן ביצוע איזון המשאבים כפי שנקבע בסעי' 8 (2) לחוק. ראה תמ"ש 22190/09 ט.מ.
20 ואח' נ' א.מ., (9.10.11); תמ"ש 47769-01-12 פלונית נ' אלמוני, (26.8.14). לדעה נוגדת
21 ראה תמ"ש 29102/08 פלונית נ' פלוני, (22.3.09).
22
23 7.5 המערער אינו מעורר סוגיה משפטית זו באופן ישיר, אולם טוען, הלכה למעשה, כי
24 בנסיבות המקרה דנן, לא היה מקום לאיזון "כושר השתכרות", בין אם משום שלא נצברה
25 "מסה קריטית" ולא קיים פער דרמטי בכושר ההשתכרות של בני הזוג, ובין משום
26 שמדובר בנישואין קצרים (11 שנים עד המועד הקובע).
27
28 7.6 הנני סבור כי הגישה הראויה והנכונה שיש לילך בה היא זו המאפשרת לבית המשפט
29 גמישות מירבית באיזון נכסי העתיד על פני הסקאלה, כאשר אין לראות ב"כושר
30 השתכרות" כ"נכס בר איזון" אלא הוא כלי אקוויטבילי. גישה זו מבוססת הן על לשון
31 החוק, הן על התכלית החקיקתית של סעי' 5 (ג) לחוק יחסי ממון כאמור לעיל, והן לאור
32 אופיים של סכסוכי משפחה בכלל, וסכסוכי ממון בין בני זוג בפרט, המחייבים החלה של
33 פתרונות "צודקים" או "מתקנים" לצד איזון הנכסים המוחשיים בדרך החשבונאית.

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 31035-09-16

1 ודוק: בית המשפט יפעיל את סמכויותיו המיוחדות בהתקיים "נסיבות מיוחדות"
2 המצדיקות זאת" כלשון סעי' 8; כאשר עקרונית הצדק הם שמנחים את בית המשפט
3 בחלוקת נכסי העתיד.

4

5 7.7. בקצה האחד של הסקאלה, יהיו מקרים בהם ראוי להכיר באופן מלא בפערי כושר
6 השתכרות ואז חישוב הפער בכושר ההשתכרות יעשה באופן חשבונאי. כך לדוגמה, כאשר
7 תוצאת איזון הנכסים המוחשיים (חישוב חשבונאי) נמוכה מאוד ביחס לכושר ההשתכרות
8 או לפוטנציאל ההשתכרות.

9 בקצה האחר של הסקאלה לא תוכר הזכות לפערי כושר השתכרות, לדוגמה כאשר לא
10 נצברה מסה קריטית.

11 בתווך, יהיו כל אותם מקרים בהם יוכר פער בכושר השתכרות, אולם יש להותיר לבית
12 המשפט שיקול דעת רחב כיצד לחשב את הפער.

13

14 היסודות להכרה בכושר השתכרות .8

15

16 8.1. בפסיקות בתי המשפט לענייני משפחה ראו להתחשב בכושר השתכרות בעת ביצוע איזון
17 המשאבים בהתקיים שלושה יסודות (ר' תמ"ש (ת"א) 52231/09 מ.ב. נ' ע.ב., 1.11.11):

18

19 האחד – המדובר בבני זוג "שונים" במעמדם התעסוקתי, כך שאחד הוא בן זוג "ביתי"
20 והאחר הוא בן הזוג "הקרייריסטי". ברכיב זה יהיה על בית המשפט לבחון את תרומתו
21 וזיקתו (ישירה או עקיפה) של בן הזוג הביתי לכושר ההשתכרות של בן הזוג הקרייריסטי.

22

23 השני – קיים פער דרמטי בכושר ההשתכרות בין בני-הזוג. אין לחדד, קשה מאוד לכמת
24 את הפער בכסף, אולם אין בקושי זה כדי למנוע או לשלול את הזכות, ולכן חישוב הפער
25 יהיה על דרך האומדנא בלבד. כבוד השופט א' רובינשטיין חיווה דעתו בפרשת פלוני, כי
26 אין להירתע מכך שאין המדובר ב"פתרון מחשב" אלא באומדנא (ראה סעי' א' לפסק-דינו
27 של כבוד השופט א' רובינשטיין בבע"מ 4623/04 פלוני נ. פלונית (26.8.07)).

28

29 על מנת לעמוד על הפער, יהיה על בית המשפט לשקול בין היתר את השיקולים הבאים:
30 פערי השכר במבחן אובייקטיבי ופשוט, ההכשרה המקצועית, כישוריו האישיים של בן
31 הזוג, השפעתו וזיקתו של כושר ההשתכרות שנצבר לפני הנישואין לכושר ההשתכרות
32 שנצבר בתוך תקופת הנישואין, כושר השתכרות של בן-הזוג "שכיר" לעומת עצמאי במובן
33 של הביטחון והאופק התעסוקתי, תוצאת איזון המשאבים החשבונאי, משמורת הילדים

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 31035-09-16

1 וחלוקת זמני השהייה של הילדים אצל כל אחד מההורים , תשלומי מזונות, יכולת
2 השיקום של כל אחד מבני הזוג לאחר הגירושין ועוד.

3
4 השלישי – המדובר בנישואין לאורך זמן.

5
6 8.2. המומחה מטעם בית משפט קמא חיווה דעתו, כי מתקיימים במקרה דנן פערי כושר
7 השתכרות בין הצדדים. המומחה התייחס לפערי כושר ההשתכרות כמו לכל "נכס" בר-
8 איזון וערך חישוב חשבונאי של פערי כושר ההשתכרות.

9
10 8.3. המומחה הגיע למסקנה, כי איזון כושר ההשתכרות יתבצע באופן הבא :

11 החל מהיום הקובע (31.12.02) ועד למועד הגשת חוות-הדעת בחודש אוגוסט 2011, על
12 המערער לשלם למשיבה סך של 67,676 ₪ בגין פער כושר השתכרות ;
13 החל מחודש ספטמבר 2011 ועד חודש אוקטובר 2015, על המערער להוסיף ולשלם סך של
14 65,906 ₪ בגין התוספת לפערי כושר ההשתכרות (4 שנים שחלפו) ;
15 והחל מחודש אוקטובר 2015 ועד למועד פרישתו של המערער מעבודתו כשכיר בשנת
16 2036, משך 21 שנה (המערער יליד 1969 והוא בן 48 כיום), ישלם המערער סך של 1,249 ₪
17 לחודש [המדובר בסכום קרן נומינאלי (לפני היוון) בסך של כ- 300,000 ₪].

18
19 8.4. בית משפט קמא אימץ את חוות-דעת המומחה על כרעיה וקרביה.

20
21 8.5. מצד אחד, הלכה פסוקה ומושרשת היא, כי לא בנקל תתערב ערכאת הערעור בממצאים
22 עובדתיים. ערכאת הערעור אף אינה בוחנת את הראיות במקומה של הערכאה הדיונית,
23 אלא במקרים חריגים ויוצאי דופן בהם נפלה בהחלטה של הערכאה הדיונית טעות של
24 ממש, כאשר היא מופרכת או נפל בה פגם היורד לשורשו של עניין (ע"א 462/08 בנק
25 מרכנתיל דיסקונט בע"מ סניף באר שבע נ' חדד, 11.3.08).

26
27 זאת ועוד: חרף הזכות הקיימת בתקנה 258 יב' (ד) לתקנות סדר הדין האזרחי, תשמ"ד-
28 1984, בחר המערער, שלא להפנות למומחה שאלות הבהרה. המערער גם לא ביקש לזמן
29 את המומחה לעדות (יצוין, כי על פי תקנה 258 יב' (ה) לתקנות הזימון לעדות מותנה
30 בהגשת שאלות הבהרה למומחה, והגשת בקשה לזימון המומחה להעיד בתוך 7 ימים מיום
31 תשובות המומחה לשאלות הבהרה, וגם אז יש לשכנע את בית המשפט שישנה תועלת
32 בחקירת המומחה).

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 31035-09-16

- 1 **מצד שני**, המקרה דן נבדל מהמקרים אשר נדונו בפסיקה הנ"ל בכך שהערכאה הדיונית
2 לא שמעה עדויות ולא קבעה את הממצאים העובדתיים על סמך עדויות הצדדים
3 ומהימנותם, ובכך אין לערכאה הדיונית יתרון על פני ערכאת הערעור. במילים נוספות:
4 לערכאת הערעור יש את אותם הכלים לבחון את ממצאיו ומסקנותיו של המומחה, כפי
5 שהיו לערכאה הדיונית.
- 6 דוק: סעיף 9 לחוק בית המשפט לענייני משפחה, תשנ"ה-1995 קובע בזו הלשון: "**לבית**
7 **משפט הדן בערעור על פסק דין או על החלטה של בית משפט לענייני משפחה, יהיו**
8 **הסמכויות הנתונות, לפי חוק זה, לבית המשפט לענייני משפחה, לרבות שמיעת עדויות**
9 **או הבאת ראיות נוספות, אם הוא סבור שהדבר דרוש לבירור הערעור**".
- 10
- 11 זאת ועוד: המערער התנגד לחוות-דעת המומחה, והגיש לבית משפט קמא בקשה
12 לפסילתה ובמסגרתה טען טענות הדומות לאלה הנתענות בערעור. לפיכך, אם המערער
13 העלה טענה מבוססת המצדיקה סטייה מחוות-דעת המומחה, הרי שיש מקום להתערבות
14 ערכאת הערעור בפסק-הדין.
- 15
- 16 8.6. הלכה פסוקה היא, כי "משממנה בית המשפט מומחה על מנת שחוות דעתו תספק לבית
17 המשפט נתונים מקצועיים לצורך הכרעה בדיון, סביר להניח שבית המשפט יאמץ
18 ממצאיו של המומחה אלא אם כן נראית סיבה בולטת לעין שלא לעשות זאת. אכן, עד
19 מומחה כמוהו ככל עד – שקילת אמינותו מסורה לבית המשפט ואין בעובדת היותו
20 מומחה כדי להגביל שקול דעתו של בית המשפט, אך כאמור, לא ייטה בית המשפט
21 לסטות מחוות דעתו של המומחה בהיעדר נימוקים כבדי משקל שיניעוהו לעשות כן".
22 ע"א 3056/99 רועי שטרן נ' המרכז הרפואי של שם חיים שיבא, פ"ד נו(2) 936, עמ' 950-
23 951.
- 24
- 25 על אף האמור לעיל, אין בית המשפט משמש כחותמת גומי לקביעות המומחה ואין שיקול
26 דעתו של המומחה מחליף ומאיין שיקול הדעת של בית המשפט.
- 27
- 28 8.7. ובחזרה לחוות הדעת ולטענות המערער. נקודת המוצא של המומחה, העוברת כחוט השני
29 בשלוש (מתוך ארבע) חוות-הדעת שהגיש, היא שלמערער יש כושר השתכרות מוגבר,
30 ונוצרו פערי כושר השתכרות שיש לאזנם בין בני-הזוג.
- 31
- 32 8.8. לאור קביעותיו הנחרצות של המומחה בעניין כושר ההשתכרות, ולאור העיקרון שבית
33 המשפט לא יסטה מחוות-דעת מומחה אלא אם יש סיבה בולטת לכך, הנני סבור, כי צדק

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 31035-09-16

1 בית משפט קמא בכך שאימץ את קביעתו העקרונית של המומחה, כי נצבר לזכות המערער
2 כושר השתכרות וכי קיים פער בכושר ההשתכרות בין זה שלו לבין זה של המשיבה לטובת
3 הראשון.

4

5 8.9. השאלה הצריכה כעת הכרעה היא כיצד יבוצע חישוב פערי כושר ההשתכרות וכיצד יבוצע
6 האיזון של רכיב זה? בשני עניינים אלה, הנני סבור, כי שגה בית משפט קמא, עת קיבל את
7 חוות דעת המומחה. אדון להלן בשתי הטעויות המרכזיות שבחוות-הדעת.

8

9 **אופן ביצוע האיזון - תשלום חד-פעמי או תשלום עיתי** .9

10 9.1. פרופ' רוזן-צבי המנוח הציע כמה דרכים לשיתוף או לאיזון נכסי קריירה (ראה אריאל רוזן
11 צבי, **יחסי ממון בין בני זוג**, הוצאת רמות – אוני' ת"א (1992) בעמ' 22-26 ו-66-61):

12

13 **האחת** – פיצויים בדרך של **תשלום חד-פעמי** (ואפשר שיחולק בפריסת תשלומים). פיצויי
14 כאמור יכול שייפסק על פי "השיטה הקניינית" או "החשבונאית" (ראה הרחבה בסעי' 8.7.
15 להלן) או בדרך של פסיקת פיצויים על דרך האומדנא וללא תחשיב מדויק.

16

17 **השנייה** – פסיקת מזונות מוגדלים או פיצוי כספי שיש בו כדי לצמצם את פערי הכנסות
18 כך שבן הזוג הביתי יזכה לשמור על רמת החיים לתקופת זמן מסוימת לאחר הגירושין.
19 החיסרון בפתרון זה הוא שימור הקשר הכלכלי בין הצדדים, שינויים כלכליים עתידיים
20 ועוד. ראה נ' שלם בספרו **יחסי ממון ורכוש הדין והפסיקה**, בעמ' 41.

21

22 **השלישית** – חלוקה א-סימטרית של הנכסים, היינו – שלא מחצה על מחצה, כקבוע בסעי'
23 8 (2) לחוק יחסי ממון.

24

25 **הרביעית** – תשלום עיתי אשר איננו עומד בזיקה למזונות אלא הוא חלק ממרכיב ההון
26 המשפחתי שנצבר.

27

28 9.2. כאמור לעיל, המומחה קבע, כי בגין פערי כושר ההשתכרות בעבר, ישלם המערער תשלום
29 חד-פעמי בסך של כ- 130,000 ₪, ואילו באשר לפערי כושר ההשתכרות לעתיד, קבע
30 המומחה, כי על המערער לשלם תשלום עיתי בסך של 1,249 ₪ לחודש עד למועד פרישתו
31 מעבודה בשנת 2036.

32

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 31035-09-16

- 1 9.3. בית משפט קמא אימץ את מסקנות המומחה בעניין התשלום העיתי, אף שנפסק
2 שהתשלום החד-פעמי הוא העדיף, בדרך כלל, על פי בית המשפט העליון **בהלכת פלוני**
3 (בע"מ 4623/04 פלוני נ' פלונית (26.8.07)).
- 4
- 5 9.4. **בהלכת פלוני** נקבע, כי "דרך המלך" לביצוע איזון פערי כושר השתכרות הוא בתשלום חד-
6 פעמי - "על דרך הכלל, תהא שיטת התשלום החד-פעמי עדיפה על שיטת התשלומים
7 העיתיים".
- 8
- 9 9.5. נראה כי השיקולים המנחים לקביעת תשלום חד-פעמי נכונים ביתר שאת במקרה דנן
10 (עליהם עמדתי בפרשה אחרת בעמ"ש (חי') 45297-05-14 פלוני נ' פלוני, 2.2.15):
- 11
- 12 **ראשית** – תשלום עיתי "משמר" את הקשר הכלכלי בין בני הזוג, קשר לא רצוי, בלשון
13 המעטה.
- 14
- 15 **שנית** – תשלום עיתי עלול להביא להסלמת הסכסוך ולריבוי הליכים. לאור ההליכים
16 המשפטיים המרובים בין הצדדים (המועד הקובע נקבע לשנת 2002), יש חובה להביא
17 לסיום הסכסוך, ויפה שעה אחת קודם. אין ספק, כי קביעת תשלומים עיתיים יביא לריבוי
18 הסכסוך וריבוי הליכים. הדברים בוודאי אם בעתיד ישתנו הנסיבות כך שהכנסות המערער
19 ישתנו.
- 20 **שלישית** – התשלום העיתי במקרה הקונקרטי מציב קושי מובנה של המערער לעמוד
21 בחיוב בעתיד.
- 22 בעניינינו, נוכח גילו הצעיר של המערער (48 שנים) מוטלת עליו חובה להמשיך ולשלם את
23 התשלום העיתי למשך עוד 19 שנים; המדובר בתקופה ממושכת לכל הדעות. לא זו אף זו –
24 אין כל בטחון בהמשך העסקתו במקום העבודה. בכל הכבוד, מעמדו המקצועי, הכשרתו
25 המקצועית ושכרו של המערער אינם מבטיחים שהוא יוכל להמשיך ולהשתכר את אותם
26 סכומים בעתיד (שגם הם אינם מהגבוהים).
- 27
- 28 9.6. לאור כל האמור לעיל, ראוי היה במקרה דנן לקבוע כי איזון פערי כושר ההשתכרות לעבר
29 ולעתיד יהא על דרך תשלום חד פעמי, אשר ישקלל פערים אלה. אלא שהמערער לא העלה
30 בגדרי ערעורו כל טענה כנגד בחירת החלופה של תשלום עתי, אך טען כמובן כנגד עצם
31 החיוב, ללא הבחנה בין תשלום עתי לבין חד פעמי. חשוב מכך, שהרי ממילא, כפי שאבהיר
32 בהמשך, לא היה מקום כלל לחייב את המערער בתשלום כלשהו למשיבה בגין פערי
33 השתכרות עבור תקופה שמעבר לכ-12.5 שנים ממועד הקרע, כאורך החיים המשותפים

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 31035-09-16

1 שהיו לבני הזוג ממועד הנישואין 6.9.90 עד למועד הקרע - הקובע 31.12.02. מכאן, שאלת
2 דרך ביצוע התשלום – תשלום אחד או תשלומים עתיים אינה עוד רלוונטית מאחר
3 והתשלום הוא עבור תקופה שהסתיימה קודם למתן פסק הדין קמא, ביום 1.1.14, וזה
4 ישולם בתשלום חד פעמי.

10. דרך חישוב פערי כושר ההשתכרות

7 10.1. טרם הדיון בדרך הראויה לחישוב פערי כושר השתכרות, אקדים מספר מילים על המתודולוגיה
8 השגויה שבה ערך המומחה את חוות-דעתו.

10.1. חישוב שכר המערער שלא לפי המועד הקובע

11 10.2.1. כאמור לעיל, המומחה ערך את חישוב פערי כושר ההשתכרות על פי חישוב
12 חשבונאי של מכפלת מספר חודשי העבודה החל מיום 31.12.02 ועד חודש
13 אוקטובר 2015 לפי סכום חודשי של 1,249 ₪ (להלן: "הסכום החודשי"),
14 ומחודש אוקטובר 2015 ועד למועד פרישתו מעבודה, בשנת 2036, על המערער
15 לשלם סך של 1,249 ₪ לחודש.

17 על פי חוות-דעת המומחה מיום 20.1.11 (חוות-הדעת השנייה), הסכום החודשי
18 מהווה את מחצית פערי כושר ההשתכרות כאשר הנתון לקביעת הסכום היה
19 שכר המערער לשנת 2010. על בסיס נתוני השכר של המערער לשנת 2010, חישב
20 המומחה את פערי כושר ההשתכרות בחוות-דעתו הסופית והאחרונה (מיום
21 25.10.15).

23 10.2.2. על פי הסכם שנכרת בין הצדדים, הסכם שאושר ביום 24.9.07 וניתן לו תוקף של
24 פסק-דין, הסכימו הצדדים, כי המועד הקובע לעריכת איזון המשאבים הוא
25 31.12.2002. וכך נוסח ההסכם בין הצדדים:

26 "1. זכויות הצדדים – הצדדים יתחלקו בחלקים שווים בזכויות שנצברו
27 מיום הנישואין ועד ליום 31.12.2002, מכל מקור שהוא, וזאת ביום
28 פרעונם".

30 10.2.3. בפסק-הדין מיום 20.7.16, אימץ בית משפט קמא את מסקנות חוות-דעת מומחה,
31 ובכלל זה את המסקנה, כי השכר לחישוב הוא שכר המערער נכון לשנת 2010.

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 31035-09-16

10.2.4. ער אני להתנהלות המערער שבחר שלא לזמן את המומחה לחקירה ואף לא הפנה אליו שאלות הבהרה כמצופה ממנו, זאת לאור טענותיו והשגותיו הרבות על חוות הדעת. יחד עם זאת, אין בידי לקבל את קביעת בית משפט קמא, וזאת הן לאור נימוקים דייוניים והן לאור נימוקים מהותיים.

ראשית – ההסכם שאושר בין הצדדים וקיבל תוקף של פסק-דין מהווה **מעשה בית-דין**, ולא ניתן לשנותו אלא בהסכמת הצדדים. משנקבע בהסכם, כי המועד הקובע הוא 31.12.2002, הרי ששומה היה על המומחה לערוך את חישוב שכרו של המערער לשנת 2002 ובשנים קודם למועד הקובע.

שנית – בית משפט קמא העניק למשיבה **סעד החורג ממסגרת התביעה**. בסעי' 57 לכתב התביעה (התביעה שהגישה המשיבה לבית משפט קמא בתמ"ש 32237-02-10) עתרה המשיבה להעריך את שווי נכסי הקריירה שצבר המערער במהלך שנות הנישואין.

שלישית – הכלל הוא כי יש לחשב את כושר ההשתכרות כפי שנצבר במהלך הנישואין ולא לאחר שפקעו. יודגש, כי אין באמור לעיל לשלול את זכות בן הזוג הביתי ליהנות מכושר ההשתכרות העתידי של בן הזוג הקרייריסטי (ע"א 5640/94 **חסל נ' חסל**, פ"ד נ (4) 250), אולם המועד לחישוב הזכות הוא **במועד פקיעת הנישואין**, ובמקרה דנן במועד הקובע – 31.12.02. בל נשכח בהקשר זה, כי המערער עובד שכיר כנהג אוטובוס באגד, כך שהערכת כושר השתכרותו אינה אמורה להיות קשה, בשונה ממקצועות חופשיים ואחרים שלא תמיד השכר המתקבל בהם בסמוך למועד הקרע משקף בהכרח כושר ההשתכרות. משכך הערכה זו נסמכת בעיקרו של דבר על השתכרותו בפועל של המערער במועד הקרע. באשר לשינויים בשכרו, ככל שהיו כאלה במרוצת השנים שלאחר מועד הקרע, לא נראה כי יש להתחשב בהם, ובוודאי לא לאמץ את שכרו בחלוף שנים רבות, זה שנתקבל ב-2010, כבסיס לחישוב.

10.3. **אי-התחשבות בתשלומי המזונות**

טעות נוספת בולטת בחוות-דעת המומחה היא שהמומחה לא לקח בחשבון את תשלומי המזונות בהם חב המערער בתקופה שממועד הקרע (31.12.02) ואילך. פערי כושר השתכרות תלויים בתשלומי חובה שעל המערער לשלם, בדיוק כמו שהמומחה ניכה את תשלומי המסים, היה עליו

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 31035-09-16

1 להפחית מהכנסתו של המערער את חיובי המזונות בתקופת החיוב, ולאחר מכן להגיע לפער
2 ההכנסות נטו.

3
4 10.4. פסיקת בתי המשפט, הן בית המשפט לענייני משפחה והן בית המשפט המחוזי מגלה, כי לא הותוו
5 כללים ועקרונות ברורים לביצוע החישוב. פסיקות בתי המשפט אינן אחידות, ואולי משום
6 שהערכת פערי כושר השתכרות היא עניין התלוי בנסיבות המיוחדות לכל מקרה ומקרה, וכן משום
7 שמדובר בנכסים לא מוחשיים המוערכים באומדנא.

8 כך לדוגמה:

9
10 10.4.1. במקרה שבו האישה השתכרה סך של 15,000 ₪ בחודש ואילו הבעל השתכר סך של 50,000
11 ₪, פסק בית המשפט לענייני משפחה בחיפה, כבוד השופטת א' מירז סך של 120,000 ₪
12 בגין פערי כושר השתכרות (תמ"ש (חי) 6960/05 ש' ס' נ' א' ס', מיום 4.3.12).

13
14 10.4.2. בפרשה אחרת בבית המשפט לענייני משפחה בירושלים, הבעל השתכר סך של 20,000 ₪
15 בחודש ואילו האישה השתכרה סך של 12,000 ₪ בחודש. כבוד השופטת נ' מימון פסקה
16 "פיצוי" לאישה בסך של 144,000 ₪ על דרך של הפחתה מזכויותיו הרכושיות של הבעל.
17 ראה תמ"ש (י-ם) 1933/09 א.ג.א. נ' י.ג.א, מיום 9.2.10.

18
19 10.4.3. בע"מ (חי) 740/08 פלוני נ פלונית (19.11.08) אישר בית המשפט המחוזי בדעת רוב,
20 תשלום חד פעמי לאישה שלא עבדה בעוד בעלה השתכר כ – 14,000 ₪ בחודש, פיצוי בגין
21 פערי כשר השתכרות בסך של 200,000 ₪.

22 10.4.4. בבית המשפט לענייני משפחה במחוז תל-אביב, פסק כב' השופט נפתלי שילה, תשלום חד-
23 פעמי לאישה בסך של 100,000 ₪, כאשר נסיבות המקרה שם היו שהבעל השתכר סך של
24 17,000 ₪ כשכיר בחברה שהוא בעל מניות בה, ואילו האישה לא עבדה (למרות שהיא
25 אדריכלית בהכשרתה). ראה תמ"ש (ת"א) 35944-02-11 פלונית נ' אלמוני, מיום 14.3.13.

26
27 10.5. כיצד אם כן יש לחשב את פערי כושר השתכרות במקרה דנן?

28
29 10.5.1. כאמור לעיל, הפתרון הראוי לאיזון פערי כושר השתכרות הוא התשלום החד-פעמי.
30 תשלום חד-פעמי יכול להיות מיושם על פי הגישה הקניינית/החשבונאית או על פי "גישת
31 צמצום פערי ההכנסות".
32

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 31035-09-16

- 10.5.2 על פי הגישה הקניינית יש לחשב את מרכיב התוספת לכושר ההשתכרות שנצבר במהלך הנישואין. מרכיב זה מגלם את פערי ההשתכרות בהפחתה של מרכיב כישרון אישי ו/או כושר השתכרות שנצבר לפני הנישואין. לאחר חישוב מרכיב התוספת, יש להוון את הסכום לנוכח העובדה שבן הזוג הקרייריסטי נמצא בסיכון של ירידת ההכנסות (ראה: תמ"ש (ת"א) 47769-01-12 פלונית נ' פלוני, מיום 26.8.14, בעמ' 28-29 לפסה"ד).
- 10.5.3 הגישה הקניינית/חשבונאית יוצרת קשיים וסיכונים משמעותיים, בעיקר משום קביעת חיוב בהווה על סמך כושר השתכרות עתידי.
- 10.5.4 לעומת הגישה הקניינית, מציג פרופ' שחר ליפשיץ את גישת צמצום פערי ההכנסות (שחר ליפשיץ, השיתוף הזוגי, בפרק י'). גישה זו אינה מתמקדת בחישוב מדויק של התוספת, אלא שמה דגש על ההנחה, כי במהלך הנישואין נוצרה "קהילה משפחתית" שבמסגרתה החליטו הצדדים על אופן התפתחות הקריירה של כל אחד מהם. על פי גישה זו, בוחנים את הפערים בכושר ההשתכרות ומזכים את בן הזוג בעל כושר ההשתכרות הנמוך בפיצוי היוצר הגנה לתקופה מסוימת לאחר הגירושין.
- על גישת צמצום פערי ההכנסות כתב כבוד השופט נ' שילה מבית משפט לענייני משפחה בתמ"ש 47769-01-12 פלונית נ' אלמוני הנ"ל:
- "על פי גישה זו, שמקורה הפורמאלי הנו דווקא בדיני המזונות (alimony) ושאומוצה לאחרונה על ידי ה- American Law Institution (להלן ה- "ALI"), כמפורט בספר Am.Law Inst. Principles of the Law of Family Dissolution: Analysis and Recommendations (published by LexisNexix 2002), על בית המשפט לשאוף לצמצם את פערי ההכנסות בין בני הזוג לתקופה מסוימת לאחר הגירושים. כך למשל, על פי ההמלצות של ה- ALI, על כל מדינה לקבוע נוסחה לחישוב סכום כסף שמטרתו צמצום פערי ההשתכרות. על הנוסחה לקחת בחשבון את משך שנות הנישואים, פרקי זמן שבהם אחד מן הצדדים הקדיש את עצמו באופן בלעדי לגידול הילדים ומשתתפים נוספים. ה- ALI ממליץ לקבוע כלל של צמצום אחוז אחד מהפער לכל שנת נישואים (עם ספירה מוגדלת של שנים שבהם אחד מבני הזוג הקדיש עצמו לגידול הילדים באופן שפגע באופן משמעותי בקריירה שלו, עד לגבול עליון של 40 אחוזים מהפער). בחלק מהמדינות בארה"ב, הפיצוי משולם עד לנישואי בן הזוג הביתי מחדש וזאת בדומה לתשלום ה'אלימוני', שנפסק עם הנישואין מחדש".

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 31035-09-16

- 1
2 10.5.5. בענייננו, העריך המומחה את פערי כושר ההשתכרות בסך של כ- 3,000 ₪ בחודש. להלן
3 דרך החישוב: שכרו של המערער לשנת 2010 עומד על סך של 18,000 ₪ לחודש ואילו את
4 שכר המשיבה קבע על סך של 4,000 ₪ בחודש.
5 את הפער בכושר ההשתכרות בין הצדדים העריך המומחה בסך של כ- 5,200 ₪, ולאחר
6 ניכוי מסים וביטוח לאומי, על סך כ- 3,000 ₪ (פער נטו בכושר השתכרות).
7
8 המומחה העריך, כי 80% מהפער נטו הינו "משותף", היינו – 2,417 ₪, ולכן קבע, כי
9 המשיבה זכאית לסך של 1,209 לחודש (בחוות-הדעת האחרונה עלה הסכום ל- 1,249
10 ₪).
11
12 10.5.6. כאמור לעיל, החל מהיום הקובע (31.12.02) ועד למועד הגשת חוות-הדעת בחודש אוגוסט
13 2011, על המערער לשלם למשיבה סך של 67,676 ₪ בגין פער כושר השתכרות.
14 בהערת אגב אציין, כי על פניו נראה שחלה טעות חישוב בחו"ד המומחה לגבי התקופה
15 הראשונה (המומחה חישב תקופה של 36 חודשים במקום 104 חודשים). חרף העובדה
16 שהמשיבה לא הגישה ערעור או ערעור שכנגד, הרי שלאור תוצאות הערעור, אין משמעות
17 לטעות המומחה.
18
19 החל מחודש ספטמבר 2011 ועד חודש אוקטובר 2015, על המערער להוסיף ולשלם סך של
20 65,906 ₪ בגין התוספת לפערי כושר ההשתכרות (4 שנים שחלפו).
21
22 והחל מחודש אוקטובר 2015 ועד למועד פרישתו של המערער מעבודתו כשכיר באגד
23 בשנת 2036, משך 21 שנה (המערער יליד 1969 והוא בן 48 כיום), ישלם המערער סך של
24 1,249 ₪ לחודש [המדובר בסכום קרן נומינאלי (לפני היוון) בסך של כ- 300,000 ₪].
25
26 10.5.7. הנני סבור, כי לא יהיה זה נכון להעדיף מראש גישה זו על פני האחרת ("הקניינית" לעומת
27 "צמצום פערי ההכנסות"), כך שכל מקרה ומקרה לפי נסיבותיו, ויש להותיר לבית המשפט
28 שיקול דעת רחב ליישם את הגישה המתאימה לנסיבות המקרה המובא בפניו.
29
30 10.5.8. אני סבור, כי בית משפט קמא שגה כאשר אימץ את חוות-דעת המומחה. במקרה דנן,
31 התקיימו התנאים לסטייה מחוות-דעת המומחה (ע"א 3056/99 רועי שטרן נ' המרכז
32 הרפואי של שם חיים שיבא, פ"ד נו(2) 936), הן בשל מועד החישוב של שכר המערער לשנת

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 31035-09-16

- 1 2010 ולא למועד הקובע, הן לאור אי-התחשבות המומחה בתשלומי המזונות, והן לאור
2 בחירתו של המומחה בחישוב פערי כושר השתכרות לפי כללים חשבונאיים.
3
4
5
6
- 7 10.5.9. הגישה הראויה במקרה דנן לחישוב פערי כושר ההשתכרות בין הצדדים היא **גישת צמצום**
8 **פערי השכר**, וזאת נוכח שילובן של מספר נסיבות ובהן: גילו הצעיר של המערער, נישואין
9 קצרים יחסית, שכר לא גבוה במיוחד של המערער, מעמדו של המערער כשכיר, מעמדו
10 המקצועי והכשרתו המקצועית וכן תוצאות האיזון בין הצדדים. בנסיבות דנן יהיה זה נכון
11 לקבוע שהמשיבה זכאית ל**פיצוי חד-פעמי** בגין פערי כושר השתכרות לתקופה של כ- 12.5
12 שנים (12 שנים ו-4 חודשים) לאחר המועד הקובע, וכאמור, כאורך תקופת החיים
13 המשותפים, היינו – מיום 31.12.2002 ועד 1.5.14. בהקשר זה סבורני כי בנישואין-חיים
14 משותפים שלא נמשכו זמן רב, כמו במקרה שלנו, וחשוב מכך, כאשר בני הזוג נפרדו זו
15 מזה בגיל צעיר (שניהם היו בני כ- 33 שנים) תקופת הזכאות תהא בהתאם ולא תימשך עד
16 הפרישה, משום שלפני אותו בן זוג שלא רכש כושר השתכרות בדומה לבן הזוג השני, עדיין
17 תהא פתוחה הדרך לגשר על אותו פער על דרך רכישת מקצוע, לימודים וטיפול קריירה
18 מקצועית, בין אם החל בה קודם ובין אם קריירה חדשה.
19
- 20 10.5.10 מאחר ולא ניתן להסתמך על חישוב השכר הקובע שערך המומחה בחוות הדעת, ניתנת
21 בזאת הוראה למומחה לערוך מחדש את חישוב פערי כושר ההשתכרות, ולהגיש חוות
22 דעתו לפני בית משפט קמא, תוך 30 יום, על פי ההנחיות שלהלן:
23
- 24 10.5.11. משך תקופת הזכאות המקסימלית תהא ל-12 שנים ו-4 חודשים, מיום 31.12.02 ועד
25 1.5.14.
26
- 27 10.5.12. השכר הקובע לחישוב פערי ההשתכרות הוא זה של שנת 2002.
28
- 29 10.5.13 המומחה יביא בחשבון את תשלומי המזונות ששילם המערער בתקופת הזכאות, ויפחיתם
30 משכרו של המערער. ויובהר, ההפחתה תבוצע ביחס לאותם חודשים במהלך תקופת
31 הזכאות בהם שולמו מזונות.
32

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 31035-09-16

1 10.5.14. סכום הפיצוי שיקבע על ידי המומחה, יתווסף לסכומים שעל המערער לשלם למשיבה בגין
2 האיזון הרכושי.

3
4
5
6
7
8
9 סוף דבר :

10
11 לאור כל האמור לעיל, וככל שדעתי תתקבל, סבורני כי דין הערעור להתקבל באופן חלקי כמפורט בסעי' 9
12 שלעיל על סעיפי המשנה שבו, כך שהתיק יוחזר לבית משפט קמא, על מנת לקבל את חוות דעתו של המו
13 מחה בהתאם להנחיות שפורטו לעיל, ולקבוע את גובה התשלום שעל המערער לשלם למשיבה בגין הפרשי
14 השכר. כמו כן, אמליץ לחבריי לקבוע, לנוכח תוצאות הערעור, כי על המשיבה לשלם למערער הוצאות
15 משפט בסך של 7,500 ₪, אולם סכום זה ישולם עם מתן פסק הדין הסופי על ידי בית משפט קמא.

16
17
18
19
20
21
22
23 סארי ג'יוסי, שופט
24 [אב"ד]
25

26
27
28
29 השופט חננאל שרעבי

30 אני מסכים.

31
32

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 31035-09-16

חננאל שרעבי, שופט

1
2
3
4
5
6
7
8

9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23

השופטת אספרנצה אלון

אני מסכימה.

אספרנצה אלון, שופטת

24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35

לפיכך הוחלט כמפורט בפסק דינו של השופט סי' גיוסי – אב"ד :

אנו מורים על החזרת הדיון לבית משפט קמא ולאחר שניתנו למומחה – רואה החשבון נתן שטרנפלד הוראות כמפורט בסעיפים 10.5.11 עד 10.5.14. כמו כן, אנו מחייבים את המשיבה לשלם למערער הוצאות משפט ושכר טרחת עורך דין בסכום כולל של 7,500 ₪, אולם סכום זה ישולם עם מתן פסק דינו הסופי של בית משפט קמא.

המזכירות תשלח עותק מפסק הדין למומחה.

עירבון שהפקיד המערער יוחזר לידיו באמצעות בא כוחו.

מותר לפרסום ללא שמות הצדדים וללא פרטים מזהים.

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 31035-09-16

1
2
3

ניתן היום, כ"ד ניסן תשע"ז, 20 אפריל 2017, בהעדר הצדדים.

אספרנצה אלון, שופטת

חננאל שרעבי, שופט

סארי ג'יוסי, שופט-אב"ד

4
5

התביעה סגורה